

Sekretarz Stanu
Arkadiusz Myrcha

BK-VII.0520.362.2024
Warszawa, 27 grudnia 2024 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr **5613** złożoną przez Panią poseł Marcelinę Zawiszę *w sprawie usprawnienia funkcjonowania systemu sprawiedliwości*, uprzejmie przedstawiam następujące informacje.

Ad 1

W Ministerstwie Sprawiedliwości opracowany został *Plan działalności Ministra Sprawiedliwości na rok 2025 dla działu administracji rządowej sprawiedliwość*. Plan powstał w oparciu o cele strategiczne dla resortu sprawiedliwości wyznaczone przez Kierownictwo Ministerstwa, a realizacja zadań wyznaczonych w *Planie* stanowić będzie jeden z elementów długotrwałego procesu usprawniania funkcjonowania instytucji wymiaru sprawiedliwości. Powołano ponadto dwa stałe Zespoły:

- Zespół do spraw Strategii - zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 października 2024 r. w sprawie powołania stałego Zespołu do spraw strategii w dziale administracji rządowej – sprawiedliwość (Dz. Urz. Min. Sprawiedl. z 2024 r. poz. 262) oraz
- Zespół do spraw kontroli zarządczej - zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 października 2024 r. w sprawie powołania stałego Zespołu do spraw kontroli zarządczej w dziale administracji rządowej – sprawiedliwość (Dz. Urz. Min. Sprawiedl. z 2024 r. poz. 263).

Zadaniem ww. Zespołów jest opracowanie krótko - i długo terminowej strategii dla wymiaru sprawiedliwości, a na jej podstawie corocznych Planów działalności Ministra Sprawiedliwości oraz sposobów monitorowania ich wykonania.

Jednocześnie należy podkreślić, że przeprowadzenie kompleksowej diagnozy stanu sądownictwa powszechnego, tzw. bilansu otwarcia, o którym mowa w raporcie NIK jest procesem złożonym i czasochłonnym, wymaga bowiem sporządzenia wielowymiarowych analiz we współpracy ze środowiskiem sędziowskim, środowiskiem nauki i organizacjami pozarządowymi, przy wsparciu instytutów nadzorowanych przez Ministra Sprawiedliwości, w tym Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości. Prace w tym zakresie prowadzone są na bieżąco i kontynuowane będą w roku 2025. Wówczas spodziewane jest przedstawienie finalnej wersji raportu o stanie sądownictwa w Polsce oraz priorytetów działań naprawczych na najbliższe lata.

Ad 2

Ministerstwo Sprawiedliwości widzi potrzebę podjęcia przekrojowych działań ukierunkowanych na instytucjonalizację postępowania mediacyjnego w polskim systemie prawnym oraz wskazywanie korzyści płynących z mediacji dla wymiaru sprawiedliwości.

Prowadzony przez Ministerstwo Sprawiedliwości nadzór statystyczny nad postępowaniem mediacyjnym w latach 2006-2023, przy zastosowaniu mierników ujętych w tabeli poniżej, ujawnił następujące wnioski:

1. co roku do sądów trafia ok. 2 200 000 spraw mediowalnych (takich, w których mediacja może być zastosowana), co stanowi ok. 15% wszystkich spraw;
2. wskaźnik mediacji, czyli odsetek spraw skierowanych do mediacji w stosunku do wszystkich spraw wpływających do sądu, w których mediacja może być zastosowana osiągnął wynik 1,6%;
3. liczba spraw skierowanych do mediacji sukcesywnie rośnie. W roku 2023 w porównaniu do roku 2022 wzrosła o 8%;
4. wzrosła liczba skutecznych mediacji z 3 836 w roku 2013 do 9 410 w roku 2023;
5. wskaźnik skuteczności mediacji, czyli odsetek skutecznych mediacji w ogólnej liczbie spraw skierowanych do mediacji w badanych latach kształtował się różnorodnie. W 2023 r. jego wartość wynosiła 27,29%;
6. liczba ugód zawartych w sprawach cywilnych wzrosła w latach 2013-2023 niemalże pięciokrotnie;
7. w roku 2017 liczba spraw, w których przeprowadzono spotkanie informacyjne wynosiła 1 399, natomiast w roku 2023 osiągnęła wynik 1 948 spraw i wzrosła w stosunku do roku 2022 o 21,2%;
8. w roku 2023 wzrosła liczba spraw sądowych, w których strony skierowano do mediacji po udziale w spotkaniu informacyjnym z 679 w roku 2022 do 737 w roku 2023.

Nr	Nazwa miernika	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	Wpływ spraw ogółem do sądów powszechnych	15 169 808	14 553 725	15 156 076	14 910 884	15 782 479	15 049 054	17 728 993	13 984 515	14 262 483	14 636 438	14 667 316
2	Liczba spraw wpływających do sądów, w których mediacja może być zastosowana	2 710 600	2 604 395	2 584 300	2 566 157	2 525 725	2 511 935	2 459 950	1 965 592	2 077 679	2 112 717	2 148 836
3	Liczba spraw skierowanych do mediacji	13 370	13 239	17 811	24 105	27 493	26 810	30 828	31 162	32 580	31 939	34 484
4	Wskaźnik mediacji - odsetek spraw skierowanych do mediacji w stosunku do wszystkich spraw wpływających do sądów, w których mediacja może być zastosowana	0,5%	0,5%	0,7%	0,9%	1,1%	1,1%	1,3%	1,6%	1,6%	1,5%	1,6%
5	Liczba skutecznych mediacji	3 836	3 798	4 328	5 246	8 897	7 090	8 204	7 963	9 253	9 136	9 410
6	Wskaźnik skuteczności mediacji	28,69%	28,69%	24,30%	21,76%	32,36%	26,45%	26,61%	25,55%	28,40%	28,60%	27,29%
7	Liczba ugód zawartych w sprawach cywilnych	663	922	1 155	1 649	2 269	2 476	2 916	2 535	2 862	2 656	2 770
8	Wskaźnik ugód w sprawach cywilnych w mediacjach podjętych	26,80%	32,88%	33,39%	32,47%	34,21%	32,25%	34,57%	32,13%	32,93%	32,65%	33,21%
9	Liczba spraw, w których przeprowadzono spotkanie informacyjne (art. 183 § 4 kpc)					1 399	2 308	3 257	1 580	1 326	1 607	1 948
10	Liczba spraw sądowych w których strony skierowano do mediacji po udziale w spotkaniu informacyjnym						818	1 211	613	593	679	737

Przedstawione powyżej wnioski wskazują, z jednej strony, na pozytywny wpływ dotychczas inicjowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości działań (wzrost liczby spraw kierowanych do mediacji, wzrost liczby postępowań zakończonych ugodą, korzyści stosowania spotkania informacyjnego), z drugiej zaś dowodzą, że postępowanie mediacyjne w Polsce nie wykorzystuje w pełni swojego potencjału. Konieczne jest podjęcie, na szczeblu centralnym, działań w celu stworzenia przestrzeni informacyjno-legislacyjno-edukacyjnej do skutecznego stosowania oraz pełnego wykorzystania możliwości postępowania mediacyjnego, zarówno w sferze sądowej, jak i pozasądowej.

Mając na uwadze powyższe, Ministerstwo Sprawiedliwości planuje osiągnąć wskaźnik kierowalności spraw sądowych do mediacji do końca 2030 r. na poziomie 3%.

Ad 3

Na wstępie informuję, że przy obliczaniu średniego czasu trwania postępowania sądowego w I instancji, o którym mowa w pierwszym akapicie interpelacji, nie uwzględnia się spraw rozpatrywanych w wydziałach ksiąg wieczystych.

Poprawa sprawności postępowań sądowych była i jest jednym z priorytetowych zadań nadzorczych Ministra Sprawiedliwości. Realizacji tego zadania służy między innymi, sprawowany przez Ministra Sprawiedliwości, zewnętrzny nadzór administracyjny nad działalnością administracyjną sądów, który obejmuje analizę i ocenę prawidłowości oraz skuteczności wykonywania przez prezesów sądów wewnętrznego nadzoru administracyjnego. Minister Sprawiedliwości w ramach nadzoru zewnętrznego analizuje informacje roczne o działalności sądów, ustala ogólne kierunki wewnętrznego nadzoru administracyjnego, wykonywanego przez prezesów sądów apelacyjnych, kontroluje wykonywanie obowiązków nadzorczych przez prezesów sądów apelacyjnych oraz wydaje stosowne zarządzenia.

W przypadku stwierdzenia istotnych uchybień w działalności administracyjnej sądu lub niewykonania przez prezesa sądu apelacyjnego wskazanych zarządzeń może zarządzić przeprowadzenie lustracji sądu lub wydziału sądu albo przeprowadzenie lustracji działalności nadzorczej prezesa sądu.

Wymaga podkreślenia, że czas trwania postępowań sądowych jest wypadkową wielu czynników, często niezależnych od sądów, wyznacza go rodzaj, charakter i stopień złożoności danej sprawy, duża liczba spraw z elementem zagranicznym, w których zachodzi konieczność dokonywania doręczeń zagranicznych, zakres prowadzonego postępowania dowodowego, obszerność materiału dowodowego, który należy poddać ocenie, trudności związane z przeprowadzeniem poszczególnych dowodów, w tym długotrwałe oczekiwanie na sporządzenie opinii przez biegłych sądowych, brak biegłych określonych specjalności, niestawiennictwo świadków. Długotrwałość rozpoznawania spraw cywilnych może być także wynikiem wielokrotnej modyfikacji przez strony powództw lub wniosków zarówno w zakresie podmiotowym, jak i przedmiotowym, występowania braków formalnych w pismach procesowych, co skutkuje koniecznością wydawania odpowiednich zarządzeń, rozpoznawania wniosków i zażaleń w kwestiach incydentalnych.

Nie bez znaczenia dla czasu trwania postępowań sądowych pozostaje również wielkość wpływu spraw do sądów, absencje sędziów, ogromna rotacja i braki w zakresie kadry urzędniczej, przede wszystkim w dużych jednostkach oraz czasokres obsadzania wolnych etatów sędziowskich, referendarskich i asystenckich, i - co z tym związane - obciążenie poszczególnych sędziów.

Aktualny czas trwania postępowań sądowych w sprawach cywilnych jest również wynikiem lawinowego wzrostu wpływu spraw dotyczących kredytów denominowanych lub indeksowanych do walut obcych na przestrzeni lat 2017 - I półrocze 2024 r. oraz pogarszającej się sytuacji sądów w zakresie zdolności do sprawnego rozpoznawania spraw tego rodzaju, ale też pozostałych wpływających do tego pionu spraw cywilnych.

Wzrastający wpływ spraw i zwiększające się obciążenia sędziów, w tym sprawami frankowymi przekładają się na wydłużenie toku rozpoznawania spraw, a tym samym na pogorszenie sprawności postępowań. Szybszemu zakończeniu spraw frankowych nie sprzyjał początkowo brak utrwalonej linii orzeczniczej w Sądzie Najwyższym oraz praktyka zadawania pytań prejudycjalnych kierowanych przez sądy powszechne oraz Sąd Najwyższy do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości. Wydanie postanowienia w tym przedmiocie często stanowiło podstawę do zawieszenia cywilnego postępowania sądowego w danej sprawie oraz w innych toczących się sprawach sądowych o analogicznym stanie faktycznym i prawnym. Powyższe spowodowało, że pozostałość w sprawach frankowych rosła, wpływając na pogorszenie sprawności postępowań sądowych w sprawach cywilnych. Tok trwania postępowań w sprawach frankowych jest przedmiotem bieżących analiz i pozostaje w stałym zainteresowaniu Ministerstwa Sprawiedliwości.

Poszerzanie kognicji sądów obciążające sądownictwo powszechne kolejnymi zadaniami związanymi z realizacją nowych rozwiązań również nie sprzyja obniżeniu czasu trwania postępowań sądowych.

Jako przykłady zwiększenia kognicji sądów w ostatnim czasie można wskazać projekty:

- ustawy o zmianie ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną oraz niektórych innych ustaw (UC21) z 19 lipca 2024 r.,
- ustawy o zmianie ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych oraz niektórych innych ustaw (UD89) w wersji z dnia 25 września 2024 r.,
- ustawy o zdrowiu zwierząt w wersji z dnia 21 maja 2024 r. (nr w wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów UC 40),

- ustawy o zmianie ustawy o zagospodarowaniu wspólnot gruntowych (Druk nr 164),
- ustawy o zmianie ustawy o sporcie i niektórych innych ustaw (UD32).

Ad 4

W kwietniu 2024 r. Ministerstwo wszczęło prace legislacyjne zmierzające do korekty regulacji wynikających z przepisów ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – *Kodeks postępowania cywilnego* (Dz. U. z 2024 r., poz. 1568, dalej: „k.p.c.”) i niektórych innych ustaw, wprowadzonych po ostatnich nowelizacjach dokonanych ustawą z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy – *Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2023 r., poz. 614) oraz ustawą z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – *Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2023 r., poz. 1860), jak również ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – *Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2019 r., poz. 1469).

Celem przedmiotowych prac była pilna zmiana aktualnie obowiązujących uregulowań oraz wypracowanie optymalnego modelu rozwiązań spełniającego standardy demokratycznego państwa prawa.

W lipcu 2024 r. projekt nowelizacji k.p.c. został przedstawiony Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego.

Pismem z 18 lipca 2024 r. Komisja poinformowała, że ww. projekt zostanie wykorzystany w toku trwających już w Komisji prac nad nowelizacją k.p.c., a dokładniej w zespole problemowym KKPC do spraw prawa cywilnego procesowego, której celem będzie w szczególności odwrócenie skutków dokonanych w latach 2019-2023 zmian legislacyjnych mających negatywny wpływ na rozpoznawanie spraw cywilnych. Prowadzone w ramach Komisji prace dotyczące nowelizacji k.p.c. toczą się intensywnie i są na wysokim stopniu zaawansowania.

Kolejno należy wskazać, że na październikowym posiedzeniu plenarnym KKPC przyjęła projekt ustawy o szczególnych rozwiązaniach w zakresie rozpoznawania spraw dotyczących zawartych z konsumentami umów kredytu denominowanego lub indeksowanego do franka szwajcarskiego oraz o zmianie niektórych ustaw, przygotowany przez zespół problemowy KKPC do spraw rozpoznawania przez sądy spraw z udziałem konsumentów. Pismem z 6 listopada 2024 r. Przewodniczący Komisji przedstawił ów projekt Ministrowi Sprawiedliwości celem ewentualnego skierowania projektu do prac legislacyjnych.

Przepisy projektowanej ustawy stanowią reakcję na obecną sytuację, w której – ze względu na wpływ do sądów w stosunkowo krótkim czasie bardzo licznych spraw dotyczących zawartych z konsumentami umów kredytu denominowanego lub indeksowanego do franka szwajcarskiego – w sposób istotny przedłużył się czas oczekiwania na rozpoznanie spraw przez sądy okręgowe oraz sądy apelacyjne. Co istotne, wynikające z tego nadzwyczajne wydłużenie terminów rozpoznawania dotyczy nie tylko spraw dotyczących tzw. kredytów frankowych, ale wszystkich spraw rozpoznawanych przez sądy okręgowe i sądy apelacyjne – bez względu na ich przedmiot.

Opracowany został również wstępny projekt ustawy o zmianie ustawy – *Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw*.

W projekcie tym zaproponowano rozwiązania zmierzające do rozszerzenia funkcjonalności portalu informacyjnego z obecnie jednostronnej na komunikację dwustronną, która będzie pozwalać wskazanej tam grupie podmiotów (z reguły profesjonalni pełnomocnicy) wnosić określone pisma procesowe (zasadniczo chodzi o pisma w postępowaniu odwoławczym) do sądu za pośrednictwem portalu

informacyjnego, czy też wzajemnie bezpośrednio doręczać sobie przez portal informacyjny odpisy pism procesowych wraz z załącznikami.

Powyższe ma na celu ułatwienie wykonywania czynności procesowych wskazanym w projektowanych przepisach podmiotom, obniżenie kosztów tych czynności, jak również ma na celu pozytywny wpływ na sprawność postępowania, a także przyczynienie się do przyśpieszenia postępowań oraz usprawnienie czynności sądowych.

Niezależnie od powyższego trzeba również wspomnieć o rozporządzeniach wydanych przez Ministra Sprawiedliwości, które weszły w życie 14 marca 2024 r., tj.:

- rozporządzeniu z dnia 12 marca 2024 r. w sprawie portalu informacyjnego (Dz. U. poz. 366), które określa warunki techniczne korzystania z portalu informacyjnego i jego funkcjonowania oraz tryb zakładania, udostępniania i likwidacji konta w portalu informacyjnym oraz
- rozporządzeniu z dnia 12 marca 2024 r. w sprawie doręczania pism sądowych za pośrednictwem portalu informacyjnego w postępowaniu cywilnym (Dz. U. poz. 368), które określa szczegółowy tryb i sposób doręczania pism sądowych za pośrednictwem portalu informacyjnego, jak również elektroniczną postać, w której pisma te są doręczane.

Wskazuję również na rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 marca 2024 r. w sprawie rodzajów urządzeń i środków technicznych wykorzystywanych w budynku sądu do przeprowadzenia dowodu w ramach posiedzenia zdalnego w postępowaniu cywilnym, sposobu korzystania z tego rodzaju urządzeń i środków, jak również sposobu przechowywania, odtwarzania i kopiowania zapisów dokonanych podczas jego przeprowadzenia (Dz. U. poz. 357), które również weszło w życie 14 marca 2024 r.

Akt ten określa rodzaje urządzeń i środków technicznych umożliwiających przeprowadzenie dowodu w ramach posiedzenia zdalnego wykorzystywanych w budynku sądu, sposób korzystania z urządzeń i środków technicznych umożliwiających przeprowadzenie dowodu w ramach posiedzenia zdalnego wykorzystywanych w budynku sądu oraz sposób przechowywania, odtwarzania i kopiowania zapisów dokonanych podczas przeprowadzania dowodu w ramach posiedzenia zdalnego.

Ponadto wymienić trzeba obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 marca 2024 r. w sprawie standardów technicznych oprogramowania i wymagań sprzętowych niezbędnych do uczestniczenia w posiedzeniu zdalnym (Dz. Urz. Min. Sprawiedl. poz. 82), w którym ogłoszono, jakie standardy techniczne oprogramowania i wymagania sprzętowe są niezbędne do uczestniczenia w posiedzeniu zdalnym od 14 marca 2024 r.

Wskazuję także ustawę z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1615), która weszła w życie 15 listopada 2023 r., której rozwiązania mają na celu przede wszystkim usprawnienie postępowań spadkowych. Ustawa m.in. zwolniła rodziców z obowiązku uzyskiwania zgody sądu na odrzucenie spadku w imieniu małoletniego dziecka (przy spełnieniu określonych warunków wymienionych w projektowanym art. 101 § 4 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego), o ile powołanie dziecka do spadku wynika z wcześniejszego odrzucenia spadku przez rodzica (tzw. „odrzucenie kaskadowe”). Zmiana ta eliminuje formalności związane z koniecznością uzyskania w takiej sytuacji przez rodzica zgody na odrzucenie spadku przez małoletnie dziecko.

Ponadto wprowadzone ustawą zmiany koncentrują czynności sądu, niezbędne do wydania rozstrzygnięcia w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku, w sądzie spadku – sprawy o wyrażenie zgody na odrzucenie spadku albo przyjęcie spadku wprost przez dziecko, rozstrzygane dotąd przez sądy opiekuńcze, rozpoznawane są w sądzie spadku, jeśli toczy się postępowanie spadkowe.

Ograniczono również działania sądu podejmowane z urzędu w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku. Ograniczony został obowiązek sądu spadku ustalania z urzędu kręgu uczestników postępowania spadkowego do osób mogących wchodzić w rachubę jako spadkobiercy testamentowi i jako spadkobiercy powołani do spadku z ustawy: małżonek, zstępni, osoby pozostające w stosunku przysposobienia, rodzice i rodzeństwo. Uczestnictwo pozostałych zainteresowanych, tj. spoza kręgu osób wymienionych w przepisie, wymagać będzie albo wiedzy sądu o tych osobach albo ich samodzielnej inicjatywy. W razie braku lub nieujawnienia się wskazanych dalszych spadkobierców ustawowych sąd będzie uprawniony – wcześniej niż dotychczas – dokonać ogłoszenia spadkowego i w konsekwencji szybciej wydać orzeczenie kończące sprawę.

Ponadto sąd nie będzie już miał obowiązku poszukiwania kolejnych kręgów spadkobierców dla potrzeb zawiadomienia o odrzuceniu spadku – będzie zawiadamiał jedynie te osoby, których zawiadomienie będzie możliwe na podstawie treści oświadczenia. Dodatkowo obowiązek zawiadomienia dotyczyć będzie jedynie odrzucenia spadku – a nie jak dotychczas – również przyjęcia spadku.

Jednocześnie należy zauważyć, że po 5 latach od wejścia w życie ustawy przewidziana została ewaluacja projektu, która wykaże, czy dokonane zmiany przyczyniły się do skrócenia postępowań spadkowych.

Ad 5

Choć w punkcie 15. rozdziału 3. "Synteza wyników kontroli NIK" wskazuje się, że „w 2019 r. czynności związane z przygotowaniem danych do sprawozdań statystycznych na 28 obowiązujących formularzach oraz ich wypełnieniem zajęły pracownikom sądów łącznie 127,5 tys. godzin pracy (w kolejnych latach zrezygnowano z ewidencjonowania takich danych)”, warto podkreślić, że przedstawione dane dotyczące obciążenia pracowników sądów obowiązkami sprawozdawczo-statystycznymi bazują na subiektywnych deklaracjach osób zatrudnionych w sądach, które na co dzień przygotowują te sprawozdania. Z uwagi bowiem na brak szczegółowych wytycznych w powyższym zakresie, część respondentów raportowała jedynie czas poświęcony na wypełnianie formularzy sprawozdawczych, podczas gdy inni uwzględniali szerszy zakres czynności biurowych, co mogło prowadzić do wykazywania pełnego, ośmiogodzinnego dnia roboczego lub wyliczeń opartych na innych, indywidualnych kryteriach. Zebrane dane były następnie rejestrowane w specjalnie przygotowanych tabelach, zawartych w każdym sprawozdaniu statystycznym, zgodnie z wymogami Głównego Urzędu Statystycznego.

Jak zauważył NIK, w kolejnych latach odstąpiono od tego rodzaju ewidencji, uznając za istotne trudności w uzyskaniu jednolitych i precyzyjnych pomiarów czasu poświęcanego na zadania związane z statystyką.

W związku z tym, przy analizie danych dotyczących obciążenia pracowników sądów obowiązkami statystycznymi, należy zachować szczególną ostrożność.

Choć sądy niewątpliwie obciążone są obowiązkami sprawozdawczymi, kwestia ta wymaga szerszego spojrzenia i uwzględnienia wielu czynników. Zwiększający się zakres zbieranych danych statystycznych przez Ministerstwo Sprawiedliwości wynika bezpośrednio z rosnącego zapotrzebowania na informacje statystyczne zgłaszane przez podmioty zewnętrzne, takie jak instytucje krajowe i zagraniczne, media, środowisko naukowe oraz inni odbiorcy, a także z potrzeby ich wykorzystywania do celów wewnętrznych, związanych z zarządzaniem i nadzorowaniem sądów. Ministerstwo Sprawiedliwości, z jednej strony, jest zobowiązane do zbierania coraz większej ilości danych, z drugiej – stara się minimalizować obciążenie pracowników sądów w związku z tym obowiązkiem.

Mając powyższe na uwadze, co roku przeprowadzane są audyty formularzy statystycznych, mające na celu weryfikację zakresu zbieranych danych. W wyniku tych audytów dodawane są nowe pozycje, a inne - uznane za zbędne, są usuwane.

Dodatkowo, w Ministerstwie Sprawiedliwości podejmowane są próby stworzenia jednolitego systemu repertoryjno-biurowego dla sądów. Obecnie trwają prace nad budową kompleksowego systemu „e-Biurowość Sądowa”. Wprowadzenie jednolitego systemu ewidencyjnego w sekretariatach sądowych znacząco zredukowałoby obciążenie pracowników sądów obowiązkami statystycznymi. Centralnie zarządzany system ułatwiłby m.in. procesy związane z modyfikowaniem i aktualizowaniem sprawozdań statystycznych. W przyszłości taki system umożliwiłby również przejście od tradycyjnego modelu statystycznego opartego na formularzach do modelu, w którym dane będą pozyskiwane bezpośrednio z systemów dziedzinowych sądów. Taki sposób pozyskiwania danych zwiększyłby także możliwości analityczne.

Natomiast, odnosząc się do pytania dotyczącego odciążenia sędziów od czynności związanych ze statystyką przez zatrudnienie pracowników i pracownic do tych zadań uprzejmie informuję, że sędziowie w znikomym stopniu uczestniczą w tych pracach. Niemal wszystkie działania w tym obszarze prowadzone są w sądzie przez personel poza orzecznicy.

Ad 6

Wśród działań podejmowanych w ostatnim roku w celu poprawy sprawności postępowań sądowych i poprawy wyników sądów (o innym charakterze niż legislacyjne) należy wymienić:

- prowadzenie spraw z zakresu sprawowanego przez Ministra Sprawiedliwości zewnętrznego nadzoru administracyjnego nad działalnością administracyjną sądów powszechnych, z zastrzeżeniem § 23 ust. 1 pkt 1 i § 25 ust. 1 pkt 1 (§ 19 *Regulaminu Organizacyjnego Ministerstwa Sprawiedliwości*), w tym:
 1. analiza informacji rocznych o działalności sądów działających na obszarze poszczególnych apelacji w roku 2023 obejmująca prawidłowość wykonywanych czynności nadzorczych przez prezesów sądów w aspekcie sprawności postępowań sądowych i wytypowanie sądów do monitorowania z uwagi na odnotowanie niezadowolających wyników pracy;
 2. z uwagi na potrzebę kontynuowania działań na rzecz usprawnienia wymiaru sprawiedliwości i zagwarantowania obywatelom prawa do sądu, ujęcie w ustalanych na podstawie art. 37g § 1 pkt 2 *ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych* Ogólnych kierunkach wewnętrznego nadzoru administracyjnego w 2024 r. problematyki:
 - zmniejszenia zaległości spraw starych (w odniesieniu do spraw Ca, Ka i Ga - powyżej roku, C, Ns, K, U, P i GC w sądach okręgowych i rejonowych - powyżej 3 lat, upadłościowych U i GUp - powyżej 5 lat),
 - racjonalności przydziału sędziów i referendarzy do poszczególnych pionów i wydziałów, w celu zapewnienia równomiernego rozłożenia obowiązków, opanowania wpływu i likwidacji zaległości,
 - racjonalizacji wykorzystania kadry urzędniczej i asystentów sędziów, w aspekcie równomiernego rozłożenia obowiązków i zagwarantowania sprawności postępowania, w szczególności terminowego wykonywania zarządzeń orzeczników,
 - terminowości sporządzania opinii przez biegłych sądowych oraz terminowości wypłacania biegłym i tłumaczom wynagrodzeń,
 - stosowania regulacji dotyczących rozpoznawania spraw pilnych wymienionych w § 2 pkt 5 lit. i *Regulaminu urzędowania sądów powszechnych*, a także

sprawności postępowania w tych sprawach ze szczególnym uwzględnieniem spraw toczących się ponad 3 lata w pierwszej instancji i spraw toczących się ponad 12 miesięcy w drugiej instancji,

- nadzoru nad postępowaniami sądowymi, w których uwzględniono skargę wniesioną na podstawie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki oraz w których orzeczeniem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka stwierdzono naruszenie prawa do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie, a także w których Europejski Trybunał Praw Człowieka zakomunikował Rządowi Polskiemu wniesienie skargi dotyczącej przewlekłości postępowania,
 - terminowości czynności sądu w postępowaniu przygotowawczym,
 - sprawności postępowania w sprawach o czyny zagrożone przedawnieniem karalności,
 - sprawności postępowania w sprawach oskarżonych, wobec których stosowany jest środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania przez okres przekraczający 2 lata,
 - terminowości podejmowania przez sądy czynności w sprawach z *ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej* - dalej „u.p.p.d.” w zakresie rozpoznawania wniosków o zobowiązanie sprawcy przemocy domowej do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazanie zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia - art. 11a u.p.p.d. oraz wniosków o zabezpieczenie w tych sprawach,
 - stałego nadzoru nad wynikami wydziałów gospodarczych Krajowego Rejestru Sądowego, w których wskaźnik pozostałości w stosunku do miesięcznego wpływu przekracza wartość 1,5 i podejmowania działań w celu skrócenia w tych sądach czasu oczekiwania na rozpoznanie wniosków o wpis,
 - kontroli stosowania regulacji dotyczących rozpoznawania spraw pilnych z powództwa i przeciwko syndykowi oraz zarządcy ustanowionemu w postępowaniu restrukturyzacyjnym,
 - w sprawach ksiąg wieczystych, kontroli czynności podejmowanych przez przewodniczących wydziałów i prezesów sądów, w których nie opanowano w 2023 r. wpływu spraw Dz.Kw., a wskaźnik pozostałości w stosunku do 1-miesięcznego wpływu w tych sprawach przekroczył na koniec 2023 r. średni ogólnopolski;
3. okresowe analizowanie wyników sądów i kierowanie pism nadzorczych do prezesów właściwych sądów apelacyjnych w razie stwierdzenia pogorszenia wyników, w szczególności nieopanowywania wpływu spraw, spadku załatwień, wzrostu liczby spraw starych;
 4. kierowanie pism nadzorczych do prezesów właściwych sądów apelacyjnych w razie stwierdzenia uchybień w sprawności konkretnych postępowań na skutek analizy okoliczności ujawnionych przez strony w skargach kierowanych do Ministra Sprawiedliwości;
 5. w toku rozpoznawania wniosków prezesów sądów o wyrażenie opinii w przedmiocie powołania wizytatora, analizowanie m.in. obciążeń kandydata sprawami i przewidywanego współczynnika przydziału spraw, w aspekcie zapewnienia obciążenia obowiązkami orzecznictwymi adekwatnego do obciążeń wynikających z pełnienia funkcji wizytatora.

W następstwie prowadzonej diagnozy problemów towarzyszących funkcjonowaniu wymiaru sprawiedliwości, podejmowane są liczne działania nie tylko z zakresu

zewnątrznego nadzoru nad działalnością administracyjną sądów, lecz również działania organizacyjne i legislacyjne mające na celu usprawnienie pracy sądów oraz poprawę wskaźników czasu trwania postępowania.

Ad 7

Ministerstwo Sprawiedliwości gromadzi dane statystyczne dotyczące etatów w sądownictwie powszechnym według stanu na ostatni dzień każdego kwartału.

Według stanu na 30 września 2024 r. liczba etatów nieobsadzonych wynosiła:

- w grupie urzędników - 632,21,
- w grupie asystentów sędziów - 315,40,
- w grupie innych pracowników - 57,95.

Poniżej przedstawiam dane statystyczne dotyczące kuratorów sądowych i specjalistów OZSS wg stanu na 30 czerwca 2024 r. (dane gromadzone są w cyklach półrocznych):

1. Kuratorzy sądowi:

- liczba nieobsadzonych etatów kuratorskich (etatów wakujących) w ramach limitu etatów, na ostatni dzień okresu statystycznego - 82,224;

2. Specjaliści OZSS:

- limit etatów - 636,63,
- liczba zatrudnionych - 565,25,
- liczba nieobsadzonych etatów - 71,38.

Odnosząc się do części pytania dotyczącej działań podejmowanych w celu wypełnienia wakatów, uprzejmie informuję, że Ministerstwo w sprawach zwalnianych etatów podejmuje czynności bieżące w zakresie przydzielania ich do poszczególnych jednostek.

Z wyrazami szacunku
Arkadiusz Myrcha
Sekretarz Stanu
/podpisano elektronicznie/